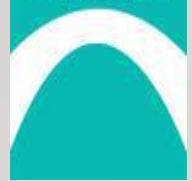

OVISNOST/ZAVISNOST O DROGAMA

STIGMA MEĐU PROFESIONALCIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Svjetska Federacija Protiv Droga (World Federation Against Drugs)

.. sa partnerskom organizacijom:

- Proslavi Oporavak (BIH)

..... proveli su istraživanje o zastupljenosti stigme među profesionalcima koji rade s osobama ovisnim /zavisnim o drogama i osobama u oporavku od ovisnosti / zavisnosti.

Projekat “Biram Oporavak”

- **Glavni cilj**: „povećati mogućnost integracije u društvo za ranjive i marginalizirane grupe pogodjene problemom ovisnosti/zavisnosti, te unaprijediti odgovore društva na potrebe ovih skupina“
- **Specifični ciljevi**: „pokušaj aproksimacije prediktora stigme među profesionalacima prema osobama ovisnim /zavisnim o drogama u sistemima formalne socijalne kontrole u Bosni i Hercegovini.

Svrha istraživanja

- Dobijanje jasnog uvida u manifestaciju stigme u socijalnim vezama osoba ovisnih /zavisnih o drogama, pogotovo porodice, prijatelja, partnera i poslodavca.
- Analizirati načine na koje stigmatizacija od strane profesionalaca ali i šire društvene zajednice, unazađuje proces oporavka i uopšte resocijalizaciju osoba ovisnih / zavisnih o drogama

Uzorak

- Istraživanje je obavljeno metodom anketiranja na prigodnom uzorku profesionalaca u BIH (**N= 599**).
- Ciljna skupina su prvenstveno bili profesionalci iz oblasti **zdravstva, socijalne brige, psihološke podrške, policije, obrazovanja te nevladinog sektora i medija**

Instrument

- Kreiran je poseban upitnik sastavljen od niza varijabli svrstanih u četiri velika dijela:
 - SOCIO-DEMOGRAFSKI PODACI,
 - ISKUSTVO S OVISNOSTIMA / ZAVISNOSTIMA;
 - UVJERENJA I STAVOVI O OSOBAMA OVISNIM/ZAVISNIM O DROGAMA I NA KRAJU
 - PROFESIONALNE KOMPETENCIJE (profesionalaca).

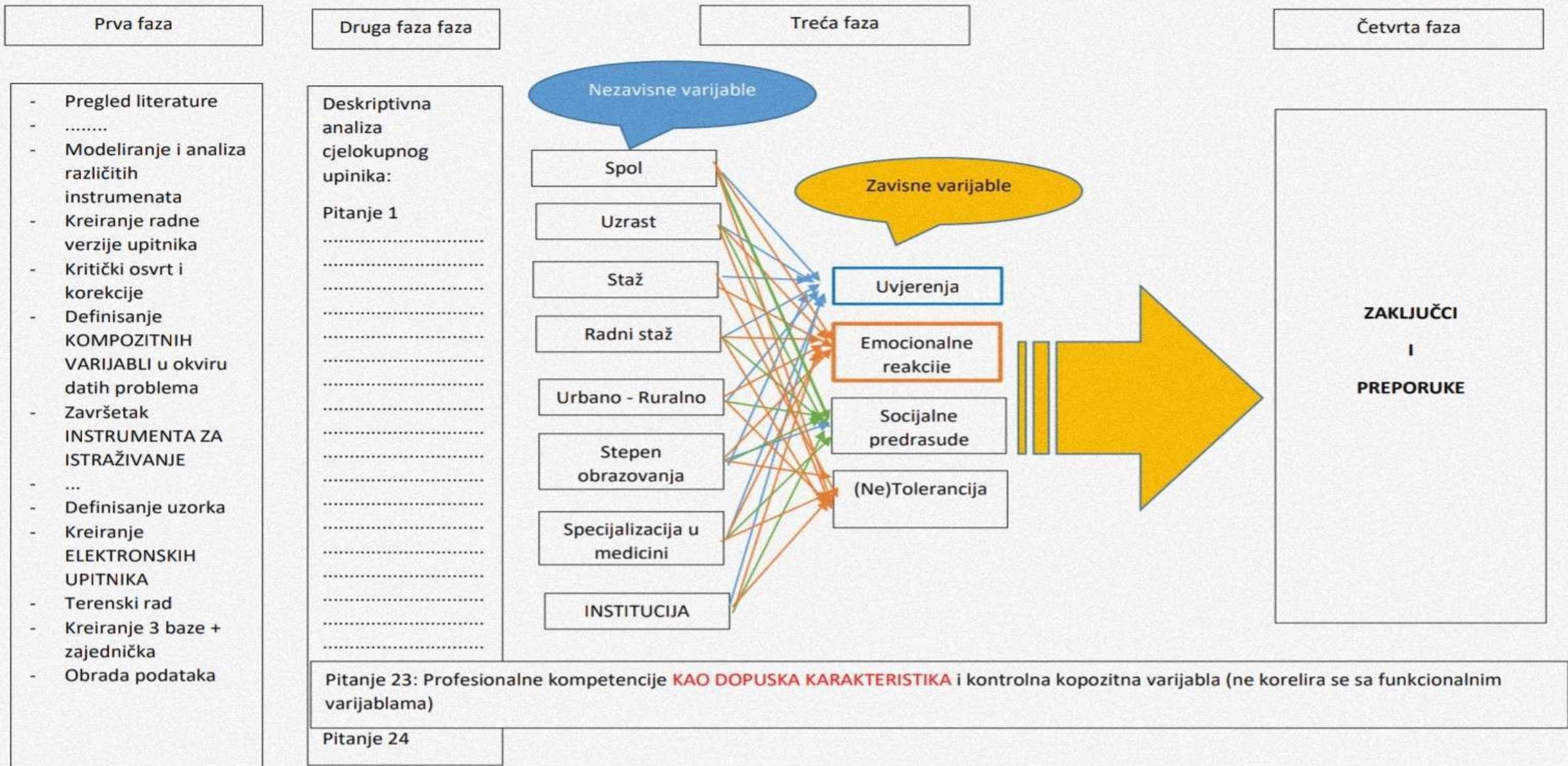
Zavisna varijabla

- Naša zavisna varijabla reprezentovana je kroz dio „UVJERENJA I STAVOVI O OSOBAMA OVISNIM/ZAVISNIM O DROGAMA“.
- Posebnim setom pitanja obrađeni su fenomeni koje adresiramo profesionalcima koji rade sa osobama ovisnim/zavisnim o drogama, a to su:
 - (njihova) UVJERENJA,
 - EMOCIONALNE REAKCIJE,
 - SOCIJALNE PREDRASUDE,
 - TOLERANCIJA I PRIHVATANJE (osoba ovisnih/zavisnih o drogama).

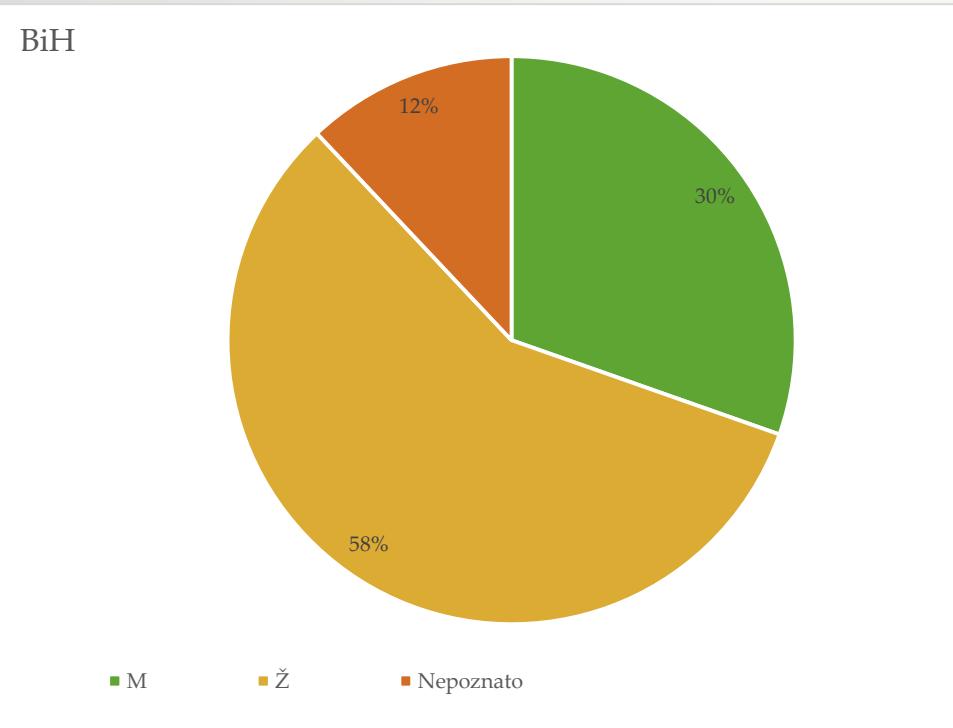
Ograničenje u istraživanju

- Provedba istraživanja na terenu započeto je u periodu mart – septembar 2020. kada se pojavila i pandemija virusa Covid 19, koja je u velikoj mjeri usporila obavljenje ovog posla i vjerovatno uticala na kvalitet uzorka ali i na kvalitet prikupljenih podataka

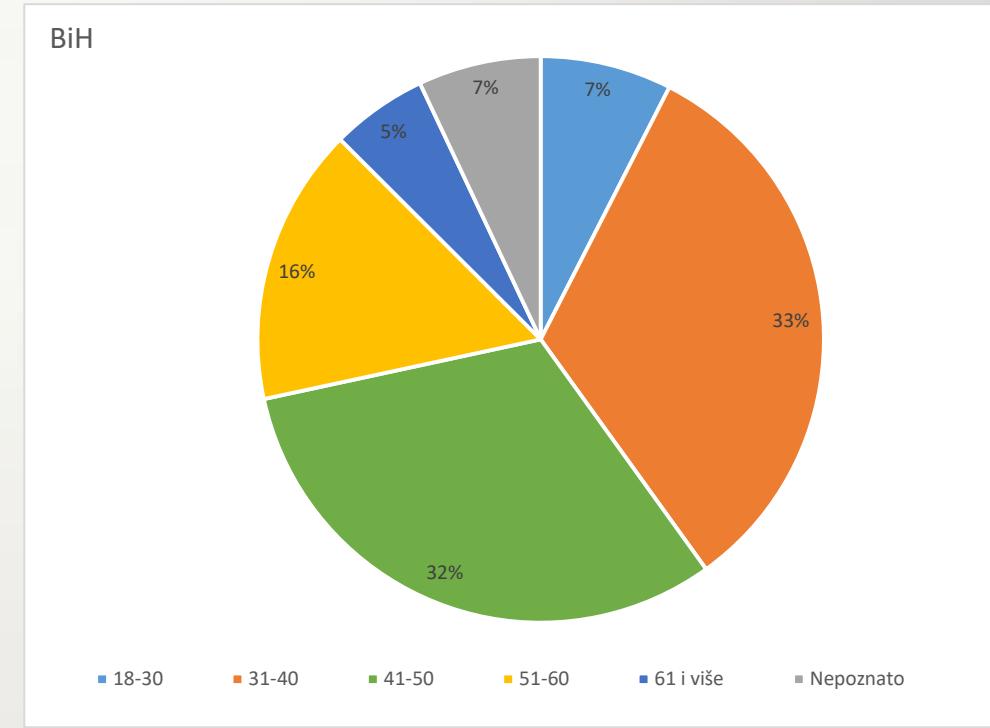
MODEL ISTRAŽIVANJA

SPOL

UZRAST

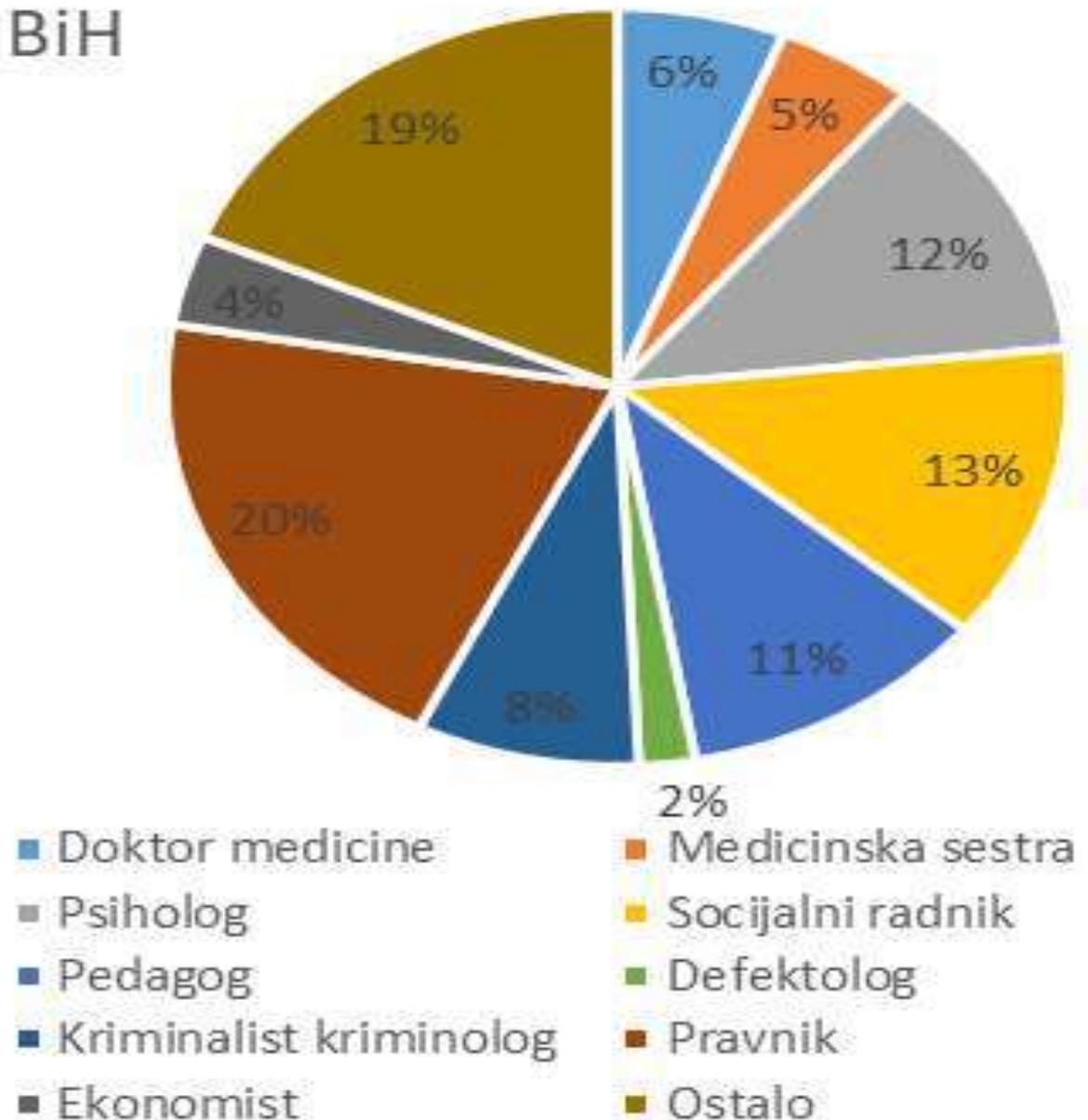

STEPEN OBRAZOVANJA

Bazično zvanje

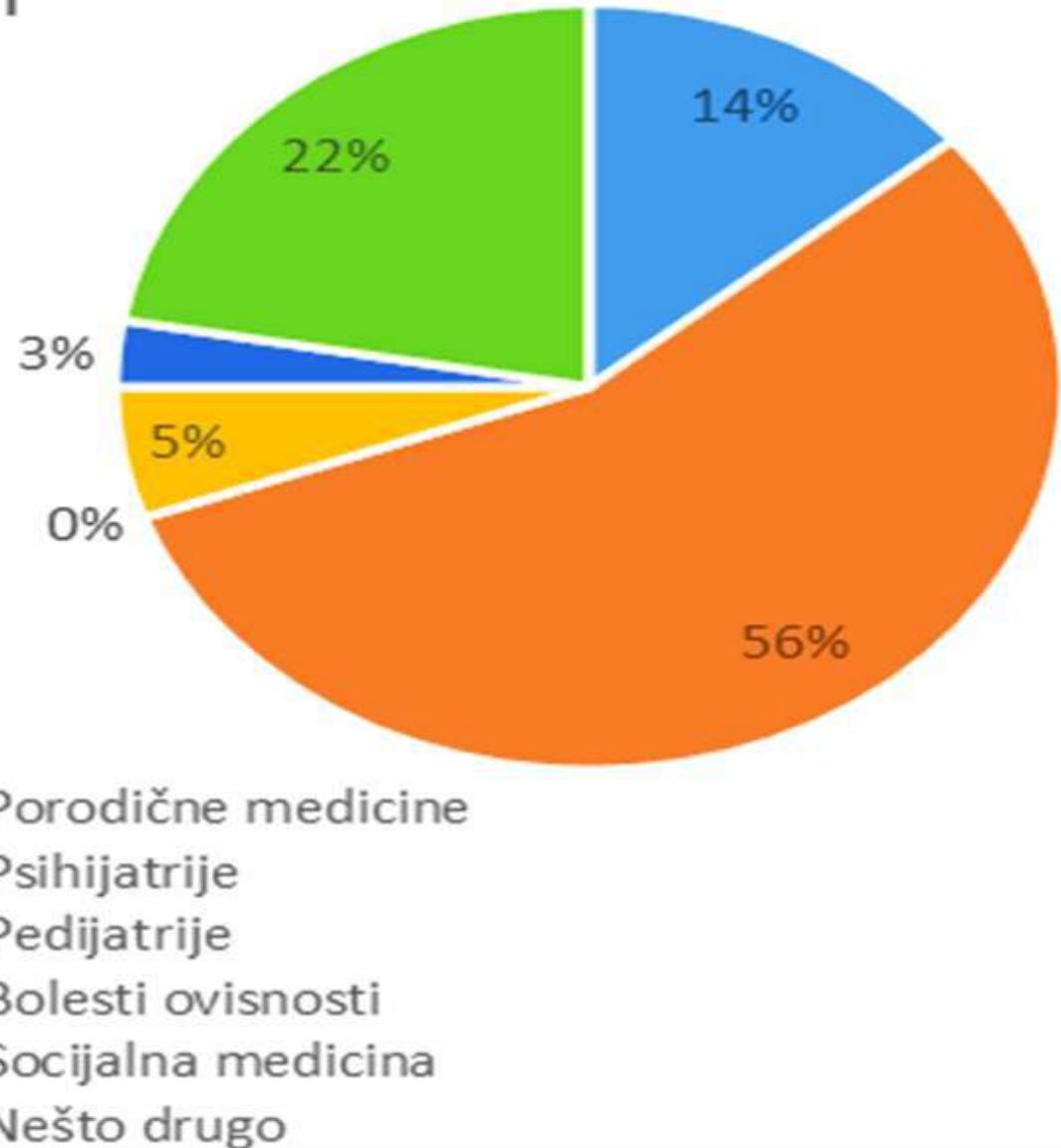
- Doktor medicine (36)
- Medicinska sredstva (30)
- Psiholog (74)
- Socijalni radnik (76)
- Pedagog (67)
- Defektolog (12)
- Kriminalist (48)
- Pravnik (122)
- Ekonomist (23)

Specijalisti (medicine)

- Psihijatrija (20)
- Porodična medicina (5)
- Bolesti ovisnosti (2)
- Socijalna medicina (1)
- Ostalo (8)

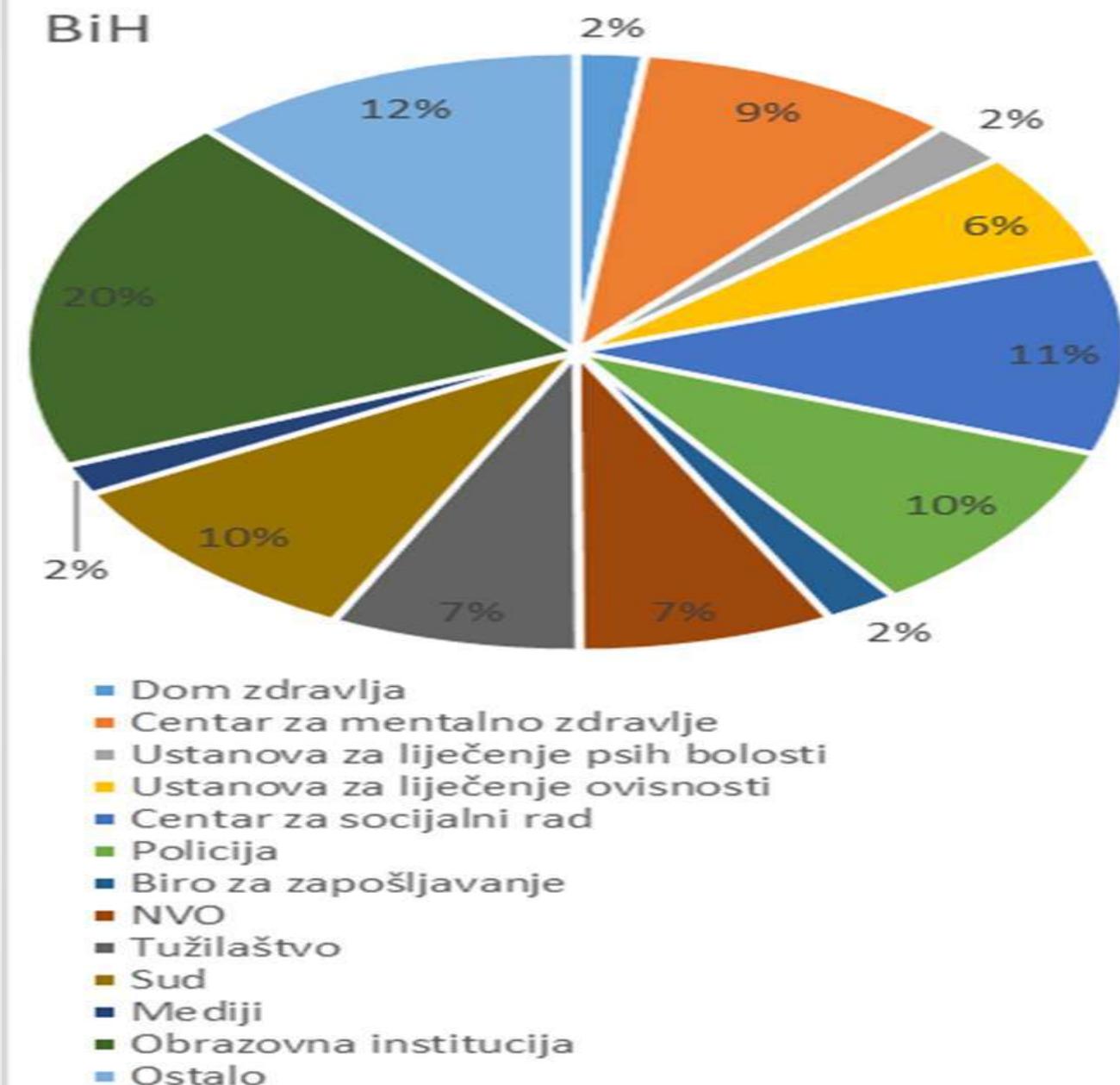
BiH

Zaposleni u instituciji

....

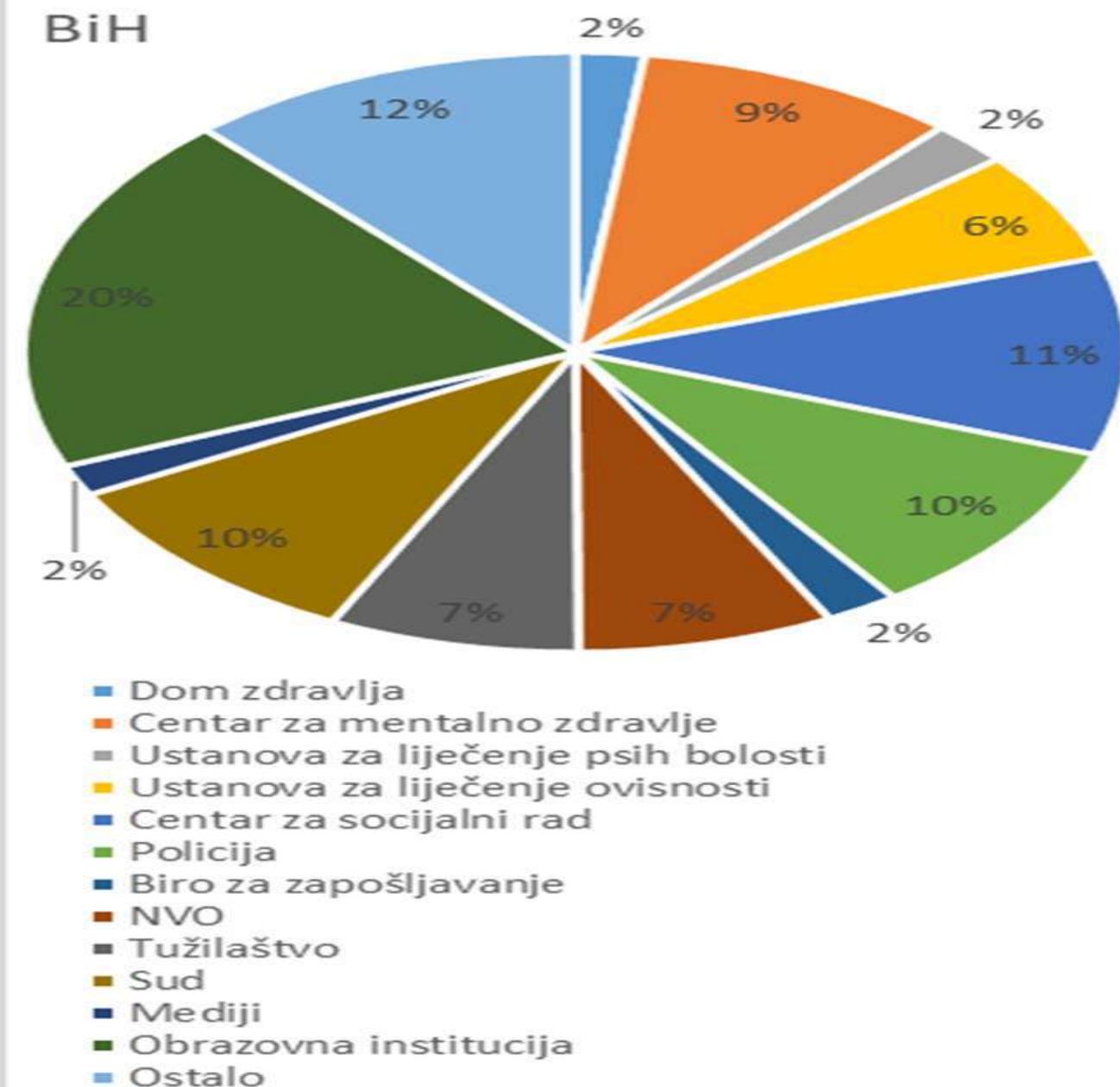
- Dom zdravlja (12)
- CMZ (57)
- Ust. za lij. psihijatrijskih bolesti (14)
- Ustanova za liječenje ovisnosti (36)
- CSR (64)
- Policija (58)
- Tužilaštvo (44)

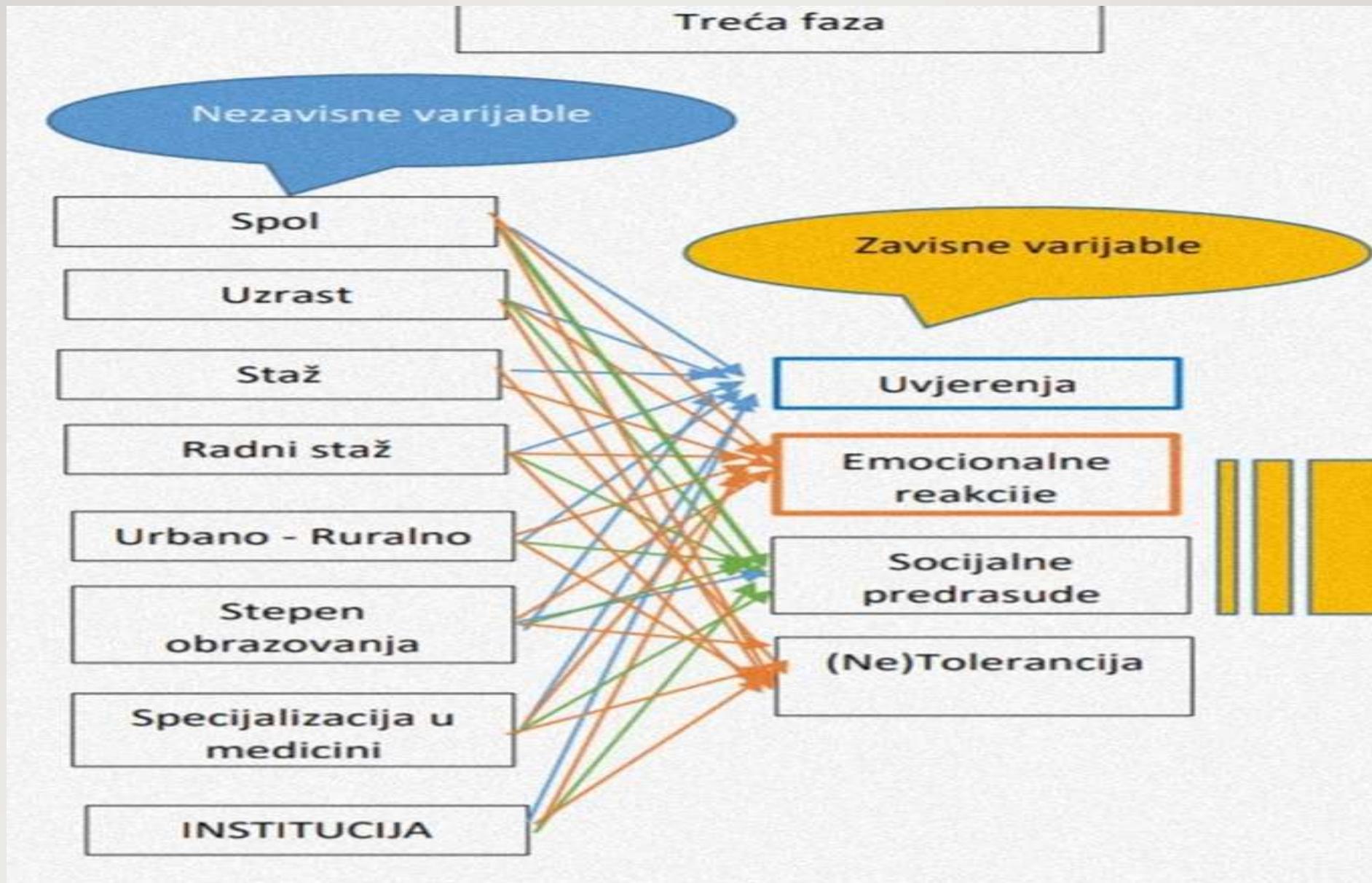
Zaposleni u instituciji

....

- Sud (59)
- Biro za zapošljavanje (13)
- NVO (45)
- Škole (117)
- Mediji (10)
- Ostalo (70)

Treća faza

Uvjerenja

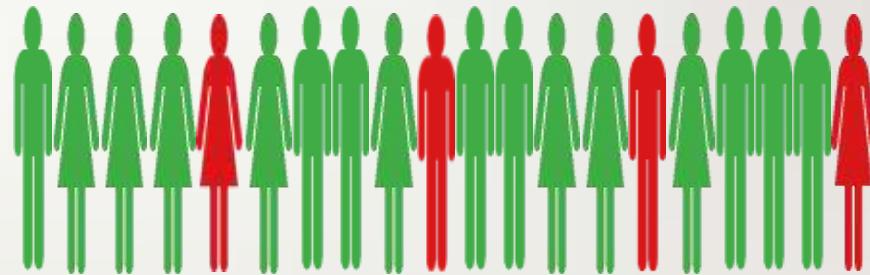
OSOBE OVISNE /ZAVISNE O DROGAMA OPASNE ZA OKOLINU, VRLO NEODGOVORNE OSOBE, SLABIJEG KARAKTERA I NE MOGU DOSEGNUTI STABILAN OPORAVAK.

Opasni za okolinu

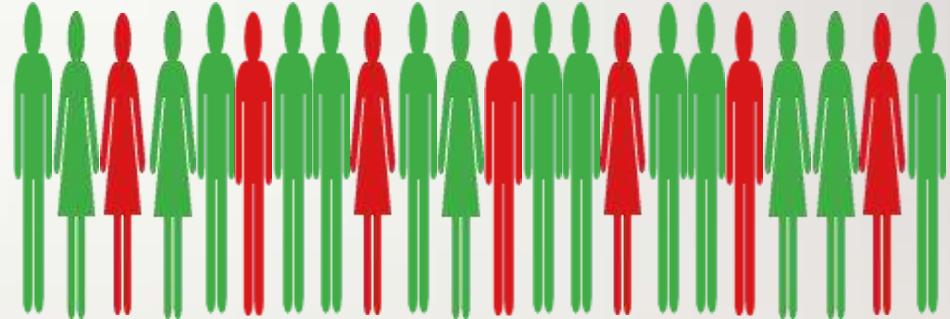
Opasni za okolinu

- SVAKI PETI ISPITANIK SE DJELOMIČNO SLAŽE s tim da su osobe ovisne o drogama OPASNE ZA OKOLINU (20% u BIH).

Neodgovorne osobe

- Svaki treći ispitanik u BIH (35%), se slaže sa ovom konstatacijom i smatra da su osobe ovisne/zavisne o drogama neodgovorne osobe.

Opasni za okolinu ili Neodgovorne osobe

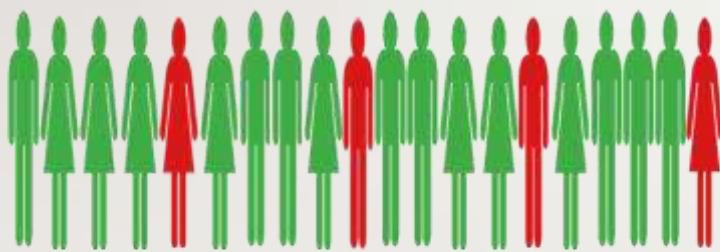
DA:

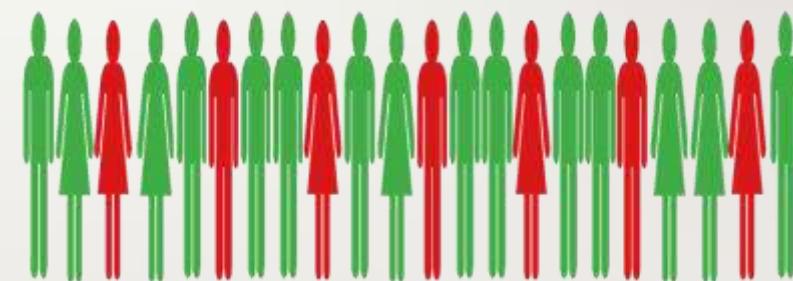
NE:

OVISNIKA O DROGAMA

NEODGOVORNE OSOBE

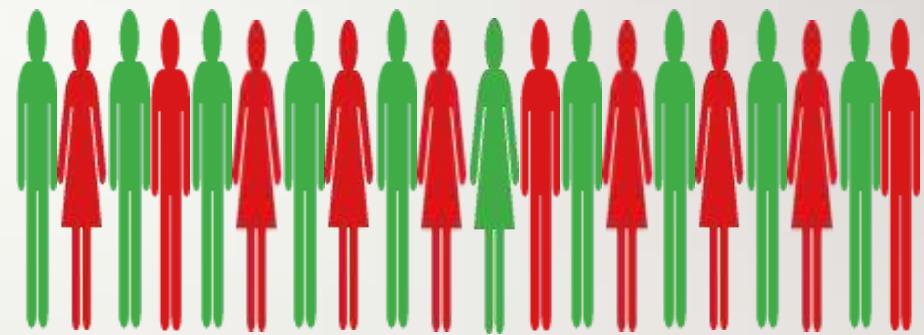

Osobe slabijeg karaktera

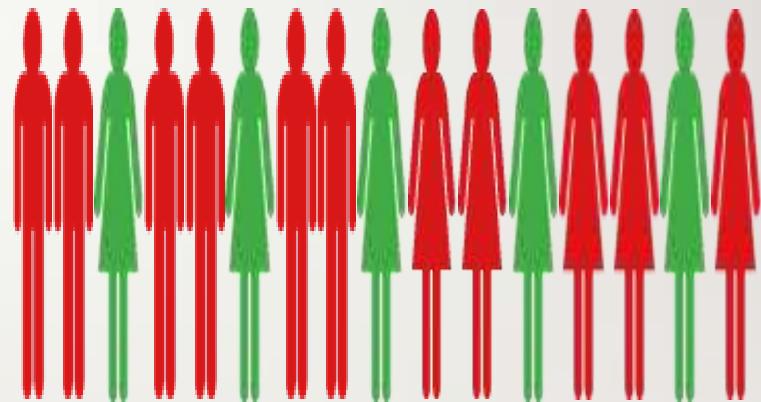
Slabiji karakter

- SKORO PA SVAKI DRUGI ISPITANIK smatra da su ovisnici o drogama osobe sa slabijim karakterom (BIH 48%) smatra da je to istina.

Stabilni oporavak

- SVAKI TREĆI ISPITANIK MISLI DA JE STABILNI OPORAVAK OVIH OSOBA MOGUĆ (33%).

Emocionalne reakcije

STRAH, SAŽALJENJE, BRIGA...

Difrenwijacija emocionalnih reakcija

Strah

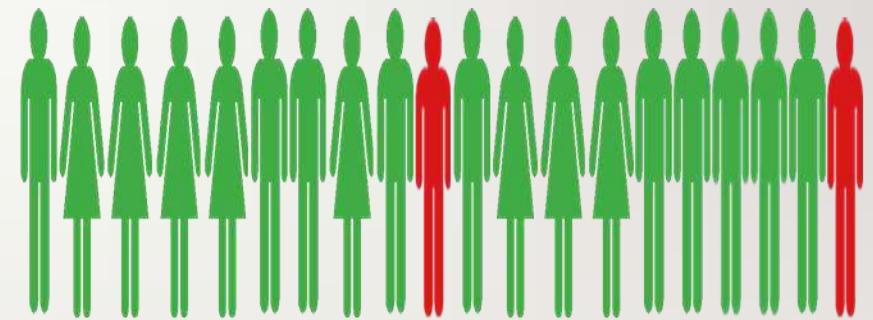
Strah kada rade s osobama ovisnim o drogama

- Tek svaki deseti ispitanik prijavljuje strah (10%).

Strah od osoba u oporavku od ovisnosti

- SVE ŠTO SMO ZAKLJUČILI U POGLEDU STAVA O OSOBAMA OVISNIM/ZAVISNIM O DROGAMA I STRAHU OD NJIH, VRIJEDI ZA STRAH PREMA ONIMA KOJI SU U OPORAVKU OD OVISNOSTI / ZAVISNOSTI.

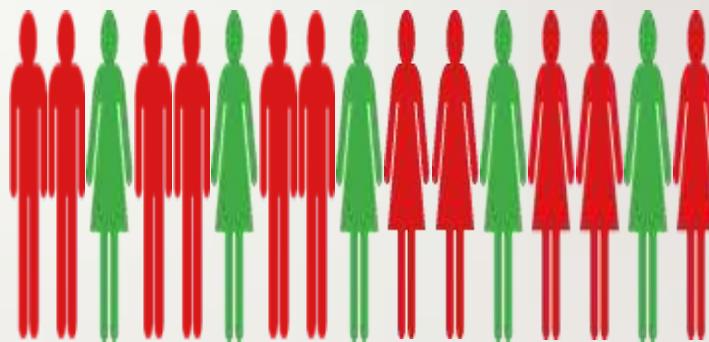

Sažaljenje

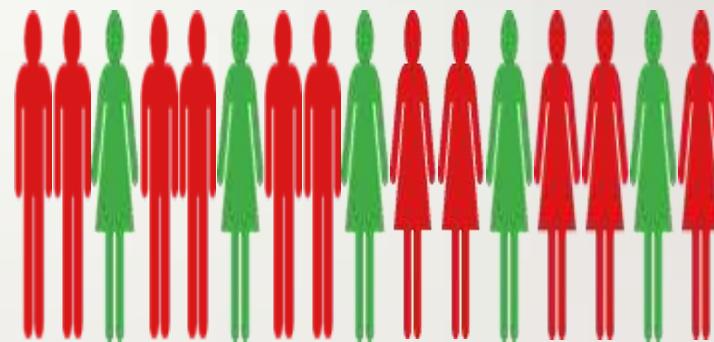
Sažaljenje prema osobama ovisnim o drogama

- ... skoro pa svaki treći ispitanik osjeća SAŽALJENJE prema osobama ovisnim/zavisnim o drogama (BIH 30%).

Sažaljenje – oporavak od ovisnosti

- ... Isto tako pa svaki treći ispitanik osjeća SAŽALJENJE prema osobama u oporavku od ovisnosti o drogama (BIH 35%).

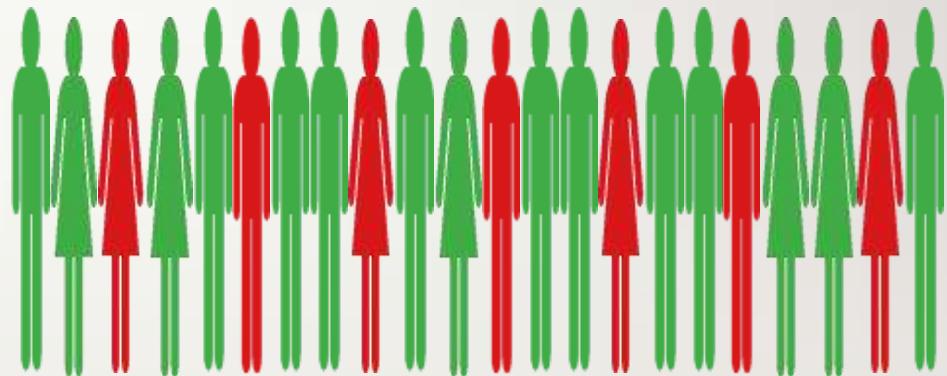

Briga prema osobama...

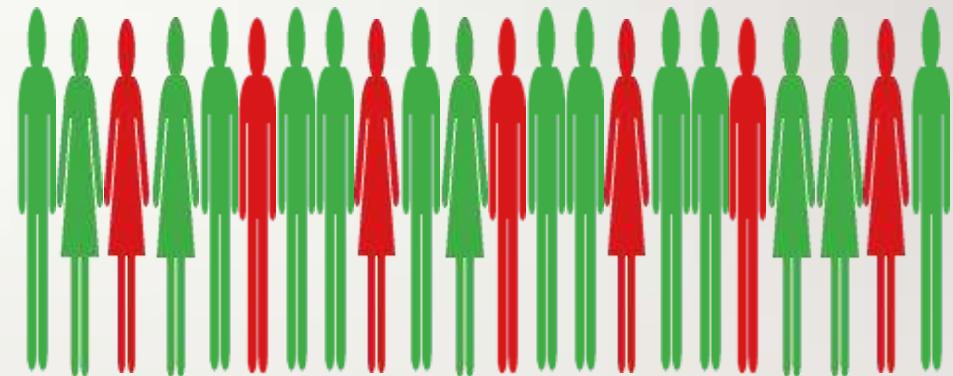
Briga

- BRIGU PREMA OSOBAMA OVISNIM/ZAVISNIM O DROGAMA IZRAŽAVA ZNAČAJAN PROCENAT ISPITIVANIH U NAŠEM UZORKU (BIH 64%).

Briga – osobe u oporavku

- Brigu prema osobama u oporavku izražava skoro pa identičan procenat ispitivanih u našem uzorku (BIH 62%).

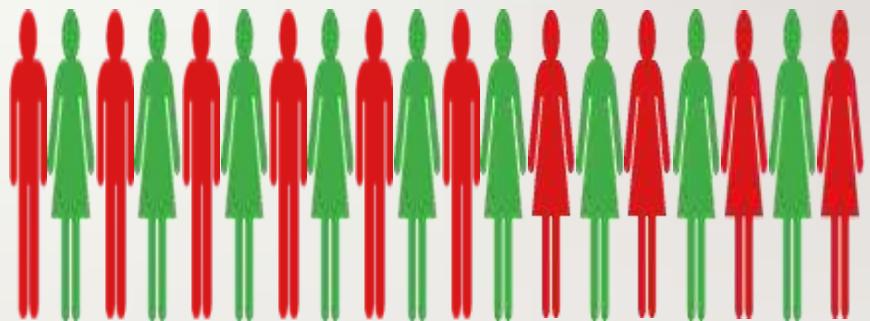

Iskreno prihvatanje osoba...

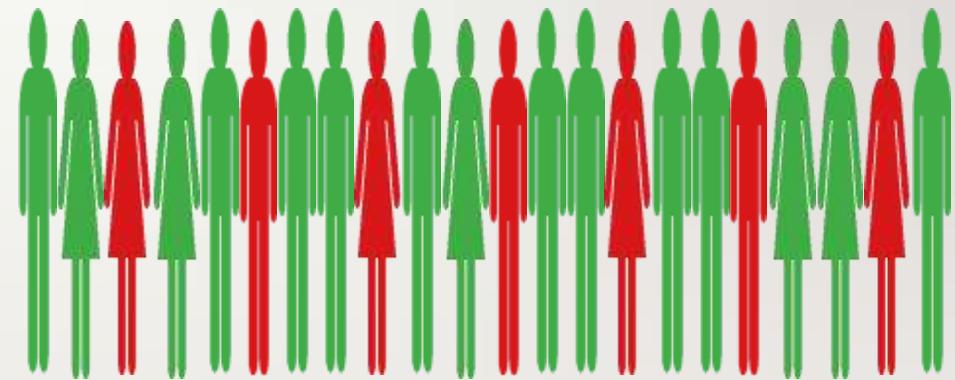
Iskreno prihvatanje

- Osobe ovisne/zavisne o drogama iskreno prihvata svaki drugi ispitanik u BIH (50%)

Iskreno prihvatanje – osobe u oporavku

- skoro pa dvije trećine ispitivanih u BiH (61%), bi iskreno prihvatili osobu u oporavku od ovisnosti/zavisnosti.

Iskreno prihvatanje

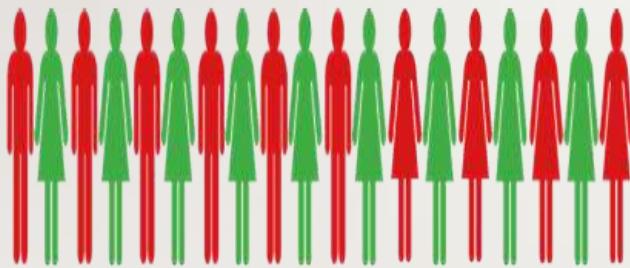
DA:

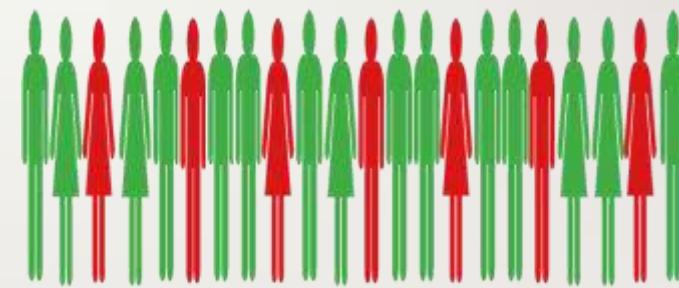
NE:

OVISNIKA O DROGAMA

OSOBA U OPORAVKU OD OVISNOSTI

Socijalne predrasude

USKRAĆIVANJE POMOĆI, POSLOVNE PRILIKE, ETIKETIRANJE...

Difrenencijacija socijalnih predrasuda

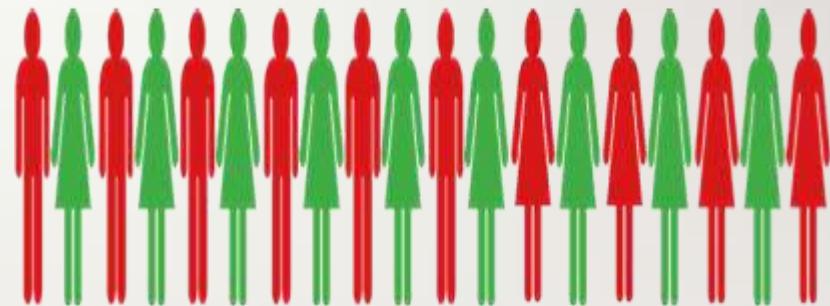

Uskraćivanje pomoći

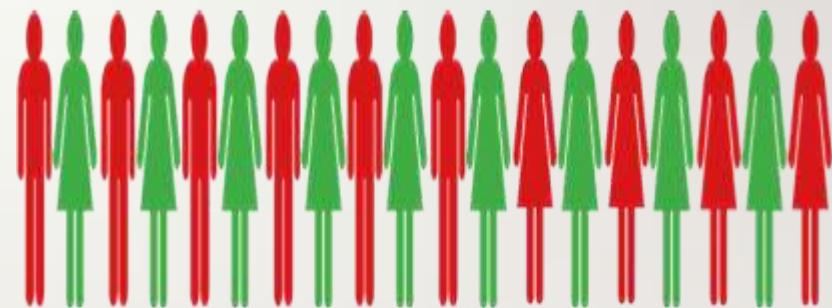
Uskraćivanje pomoći

- Skoro svaki drugi ispitanik smatra da se osobama ovisnim/zavisnim o drogama uskraćuje pomoć u društvu (46%).

Uskraćivanje pomoći – osobe u oporavku

- U BIH se 46% ispitanika slaže sa tvrdnjom, što približno predstavlja mišljenje svakog drugog ispitanika.

Uskraćivanje pomoći

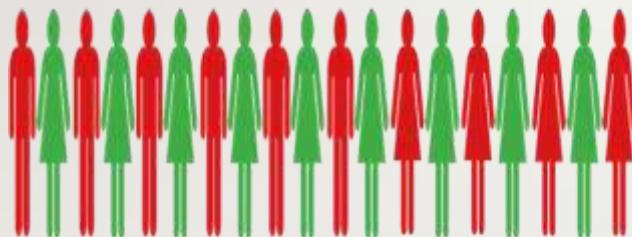
DA :

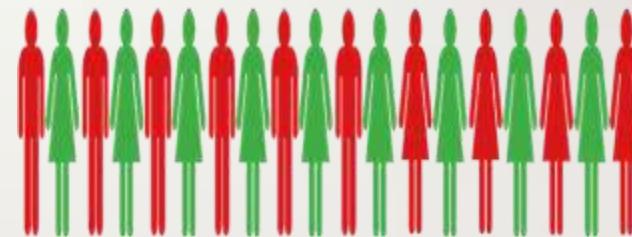
NE:

OVISNIKA O DROGAMA

OSOBA U OPORAVKU OD OVISNOSTI

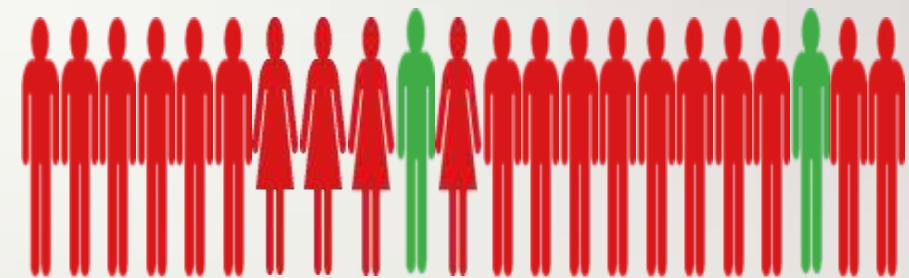

Etiketiranje

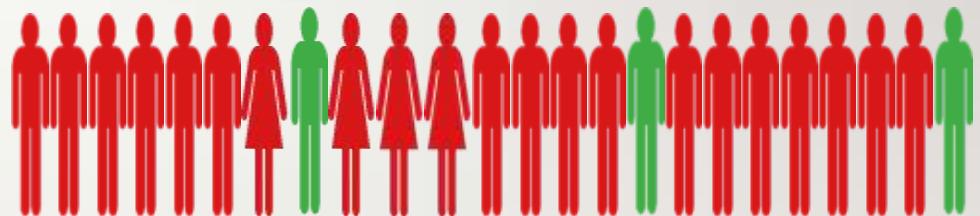
Etiketiranje osoba ovisnih o drogama

- Skoro pa potpuna populacija ispitivanih profesionalaca (90%) SMATRA DA SE OSOBE OVISNE O DROGAMA SVAKODNEVNO ETIKETIRAJU I ISKLJUČUJU IZ DRUŠTVA.

Etiketiranje – osoba u oporavku

- 88% ispitanih se slaže sa tvrdnjom da se osobe u oporavku od ovisnosti/zavisnosti o drogama svakodnevno etiketiraju i isključuju iz društva.
- Tj. svaki osmi ispitanik smatra da nema etikete.

Etiketiranje

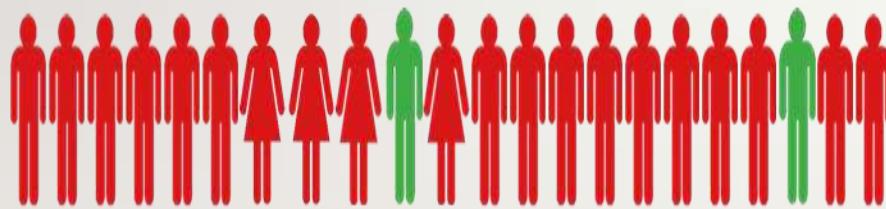
Etiketiraju se :

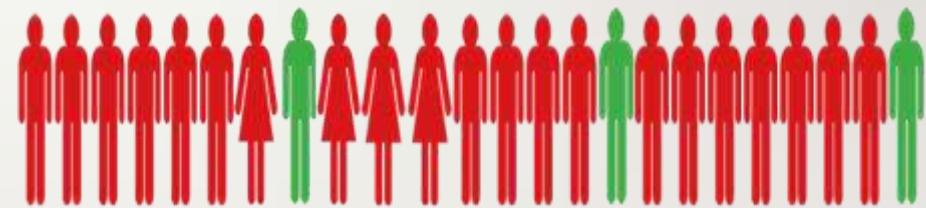
Ne etiketiraju se:

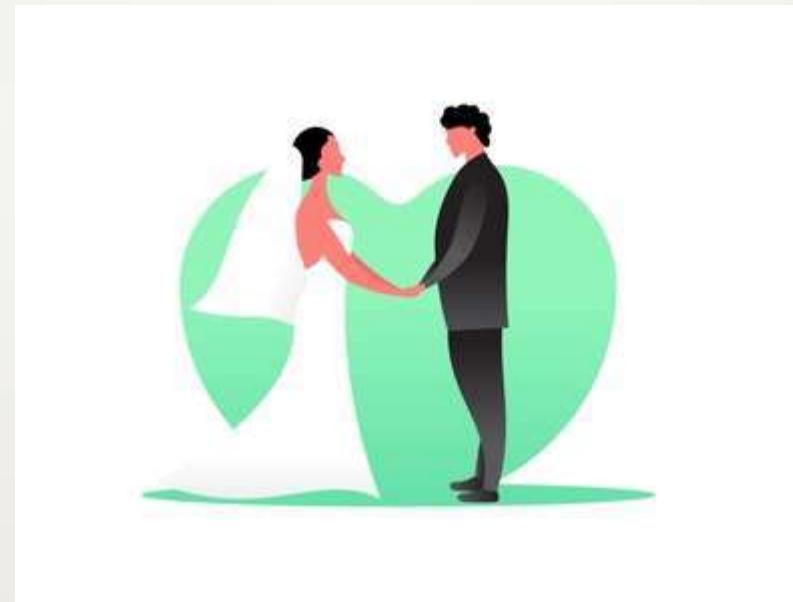
OVISNIKA O DROGAMA

OSOBA U OPORAVKU OD OVISNOSTI

Ovisnik/ca kao zet /snaha

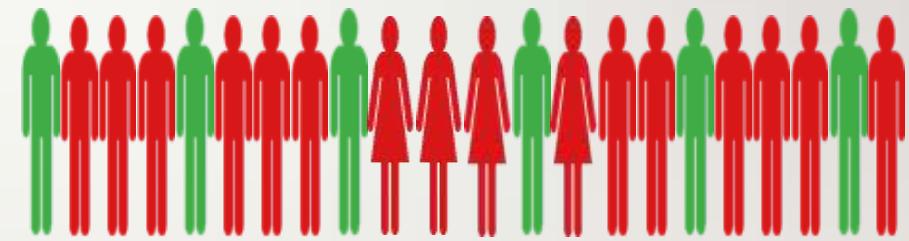
Zet ili snaha – osoba u oporavku

- Na pitanje da li bi osobu u oporavku od ovisnosti/zavisnosti o drogama prihvatio/la za zeta/snahu SVAKI SEDMI PROFESIONALAC (14%) PRIHVATA TAKVU SITUACIJU KAO MOGUĆU.
- Većina ispitanika je rezervisana i NJIHOV ODGOVOR JE NEUTRALAN (svaki drugi 47%).

Zet ili snaha – osoba u stabilnom oporavku

- Na pitanje da li bi osobu u oporavku od ovisnosti/zavisnosti o drogama prihvatio/la za zeta/snahu SVAKI ČETVRTI PROFESIONALAC (26%) PRIHVATA TAKVU SITUACIJU KAO MOGUĆU.
- Sada je nešto mani procenat ispitanika sa NEUTRALANIM odgovorom (41%).

Zet ili Snaha

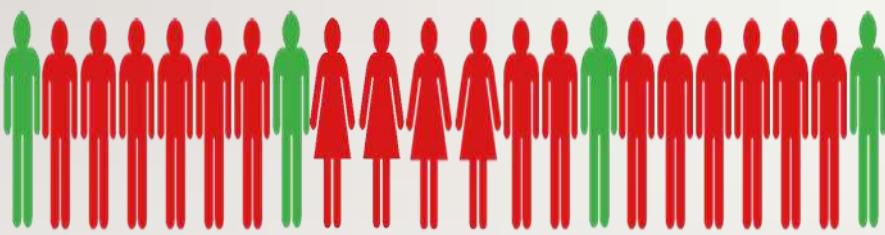
Ne :

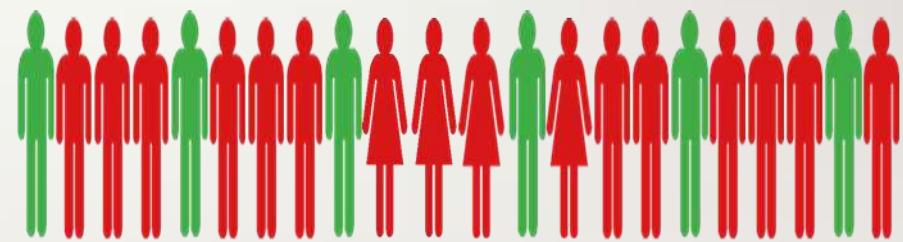
Da:

OSOBA U OPORAVKU OD OVISNOSTI

OSOBA U STABILNOM OPORAVKU

STIGMA MEĐU PROFESSIONALCIMA

KROZ SET KOMPOZITNIH VARIJABLI

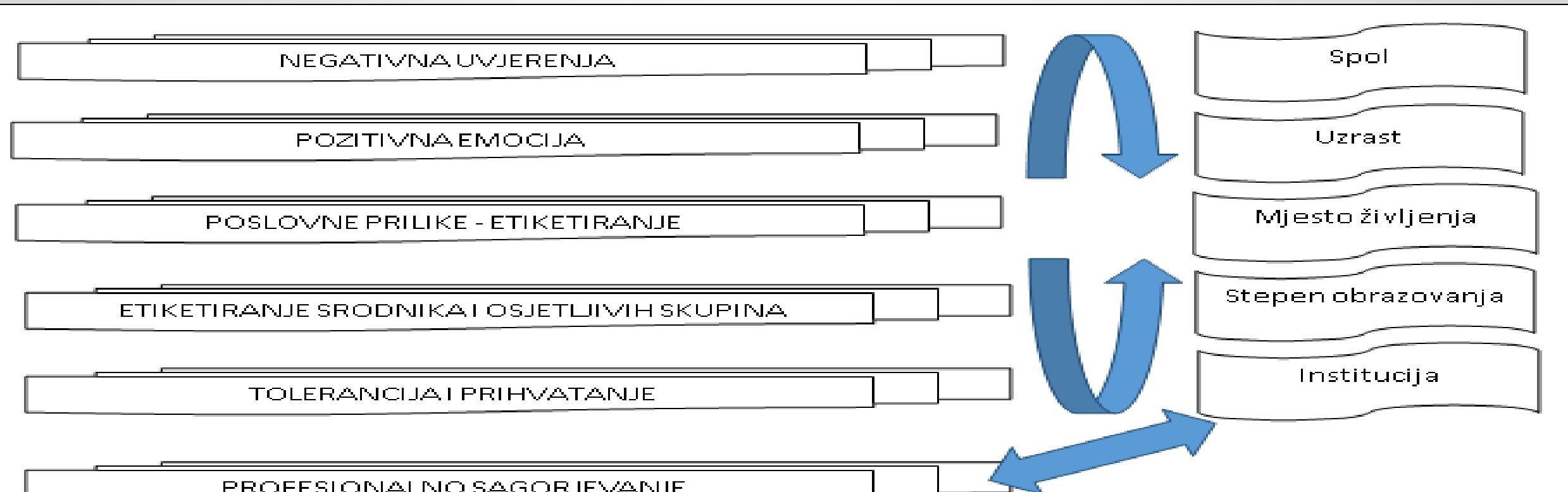
Zbirne varijable

- Kreirali smo model posebnih zbirnih varijabli koje predstavljaju smislene konstrukte i stavove o osobama ovisnim /zavisnim o drogama i koje smo nazvali:
 - NEGATIVNA UVJERENJA,
 - POZITIVNA EMOCIJA,
 - POSLOVNE PRILIKE - ETIKETIRANJE,
 - ETIKETIRANJE SRODNIKA I OSJETLJIVIH SKUPINA,
 - TOLERANCIJA I PRIHVATANJE i
 - PROFESIONALNO SAGORJEVANJE.

Nezavisne varijable

- Pomenute KOMPOZITNE VARIJABLE, koje su postavljene kao zavisne varijable
ćemo pokušati krostatulirati sa statusima ispitanika kao što su:
 - SPOL,
 - UZRAST,
 - MJESTO ŽIVLJENJA,
 - STEPEN OBRAZOVARANJA i
 - INSTUTICIJA u kojoj je profesionalac zaposlen.
- Izuzetak čini varijabla pod nazivom PROFESIONALNO SAGORJEVANJE, koja će biti krostatulirana isključivo sa elementom INSTITUCIJE u kojoj je profesionalac zaposlen.

Organizacija kompozitnih varijabli

Fenomenologija socijalnih predrasuda

USKRAĆENA POMOĆ U DRUŠTVU - ETIKETIRANJE

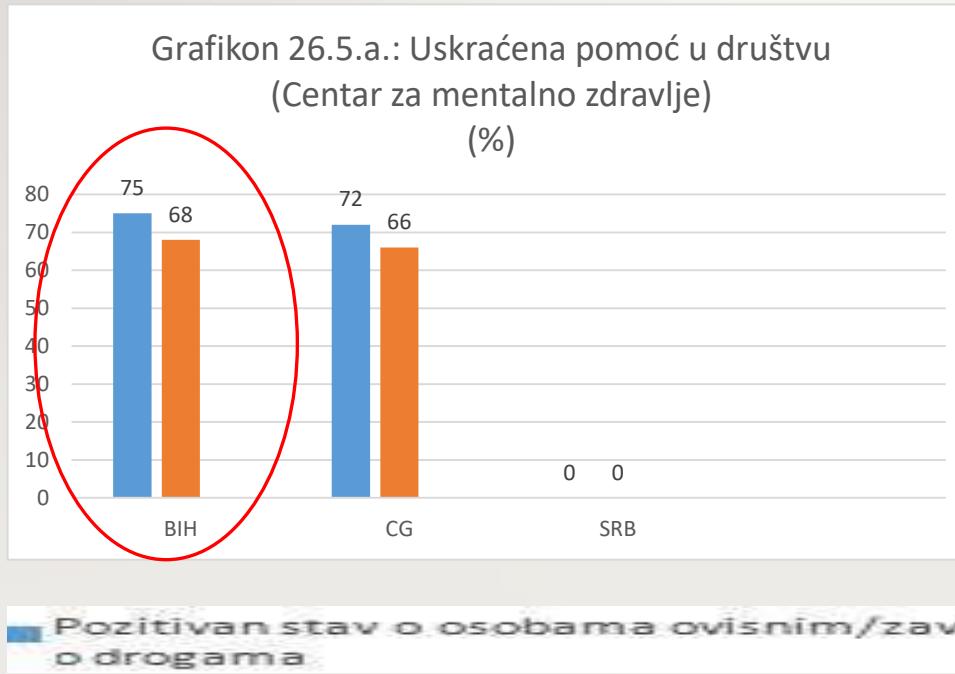
Stavovi profesionalaca:

USKRAĆENA POMOĆ U DRUŠTVU?

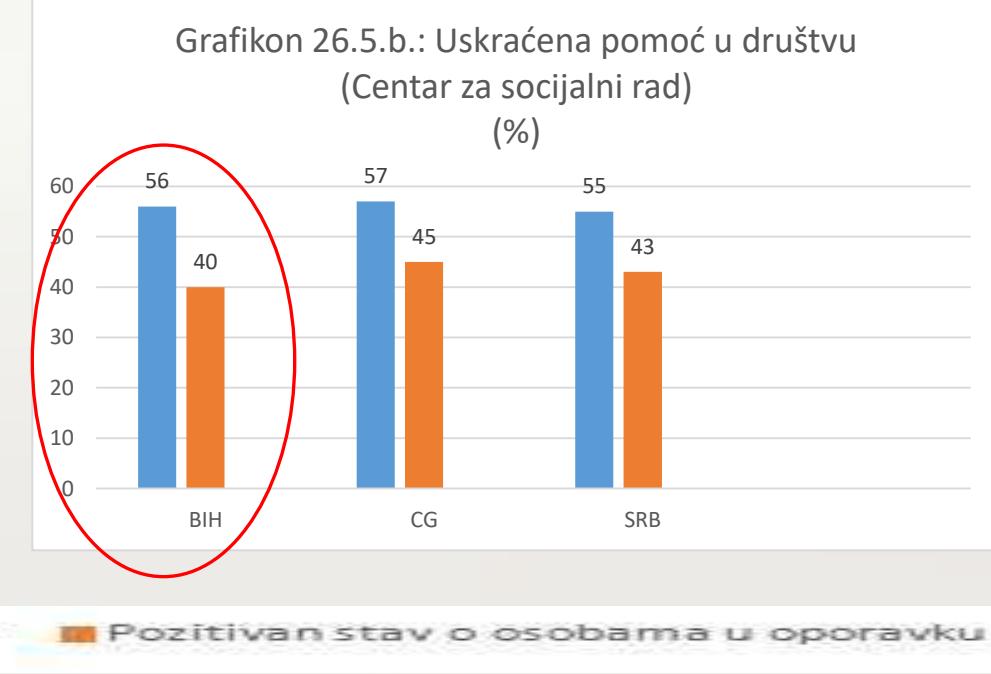

Uskraćena im je pomoć u društvu - etiketiranje

CENTAR ZA MENTALNO ZDRAVLJE

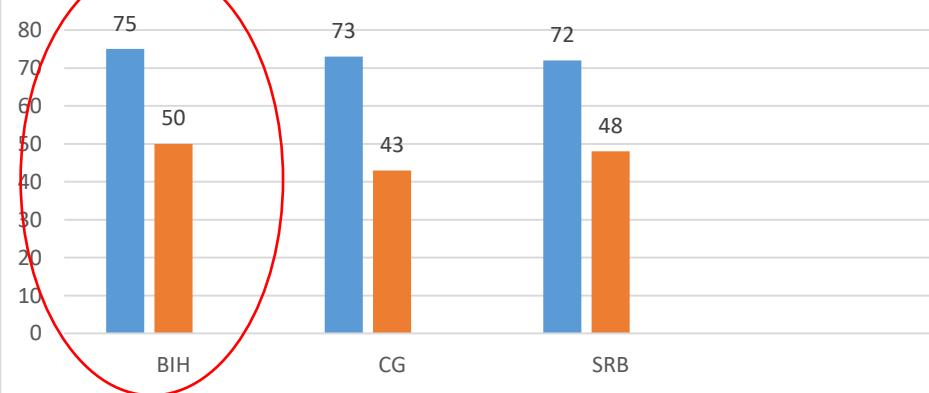
CENTAR ZA SOCIJALNI RAD

Uskraćena im je pomoć u društvu - etiketiranje

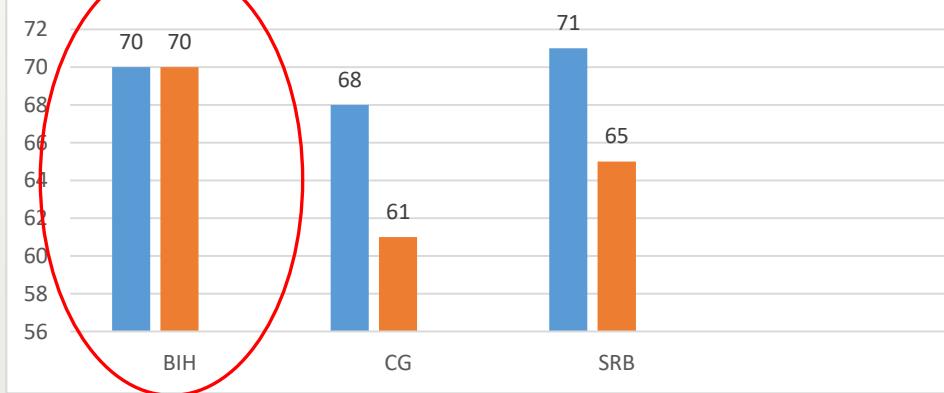
DOM ZDRAVLJA

Grafikon 26.5.c.: Uskraćena pomoć u društvu
(Dom zdravlja)
(%)

MEDIJI

Grafikon 26.5.d.: Uskraćena pomoć u društvu
(Mediji)
(%)

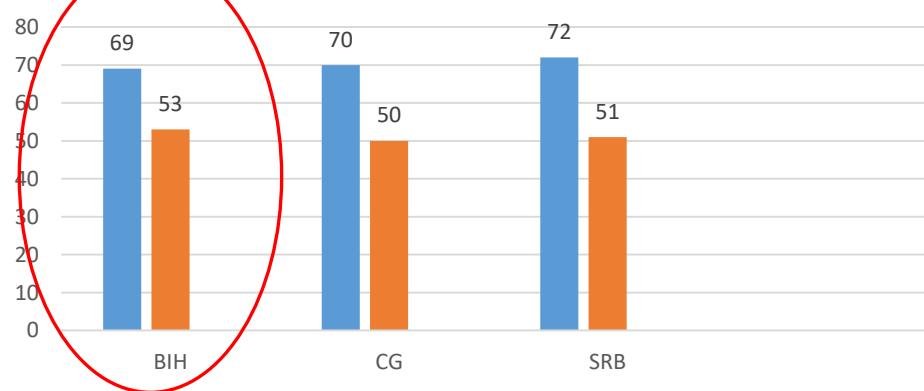
■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim o drogama

■ Pozitivan stav o osobama u oporavku

Uskraćena im je pomoć u društvu

NVO

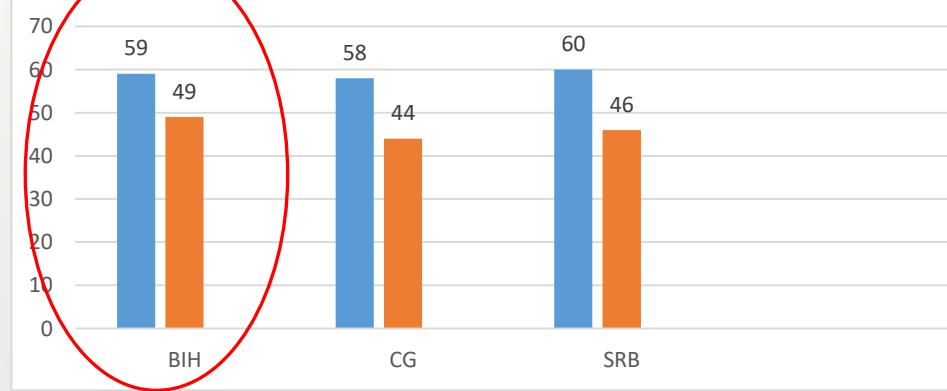
Grafikon 26.5.e.: Uskraćena pomoć u društvu
(NVO)
(%)

■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim
o drogama

OBRAZOVNE INSTITUCIJE

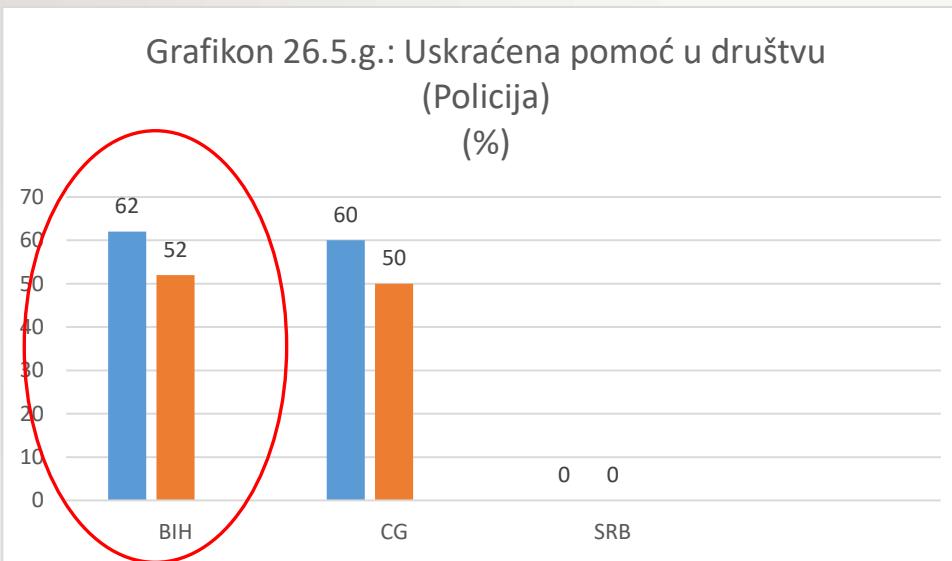
Grafikon 26.5.f.: Uskraćena pomoć u društvu
(Obrazovne institucije)
(%)

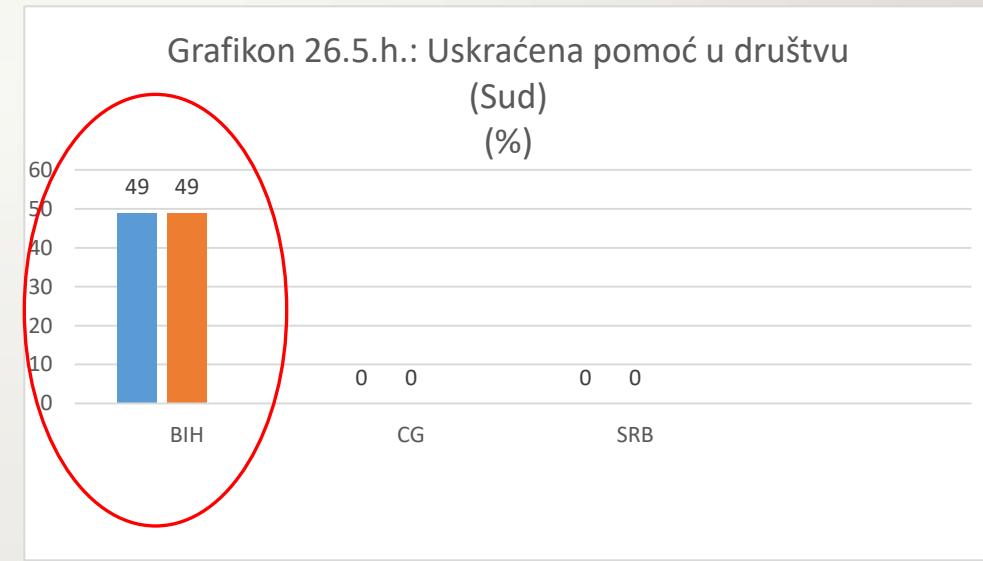
■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim
o drogama

Uskraćena im je pomoć u društvu

POLICIJA

SUD

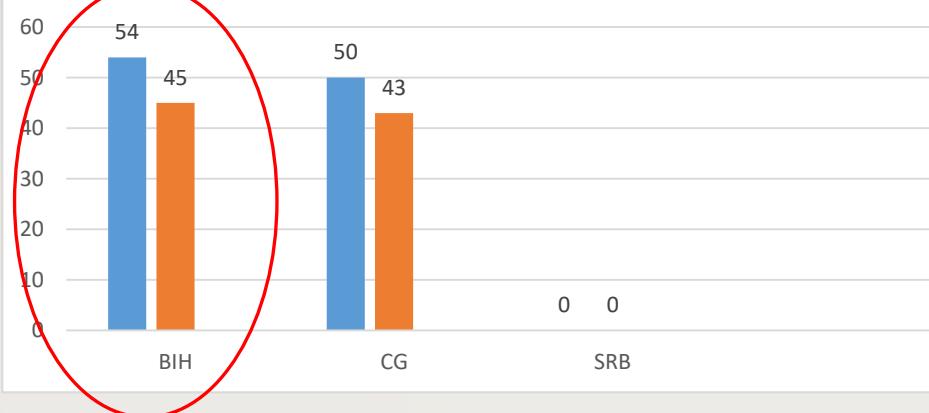
■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim
o drogama

■ Pozitivan stav o osobama u oporavku

Uskraćena im je pomoć u društvu

TUŽILAŠTVO

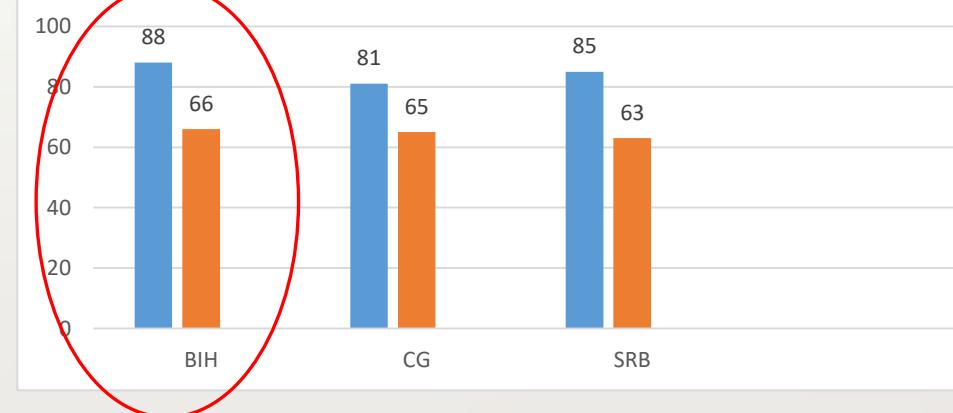
Grafikon 26.5.i.: Uskraćena pomoć u društvu
(Tužilaštvo)
(%)

■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim o drogama

CENTAR ZA LIJEČENJE OVISNOSTI

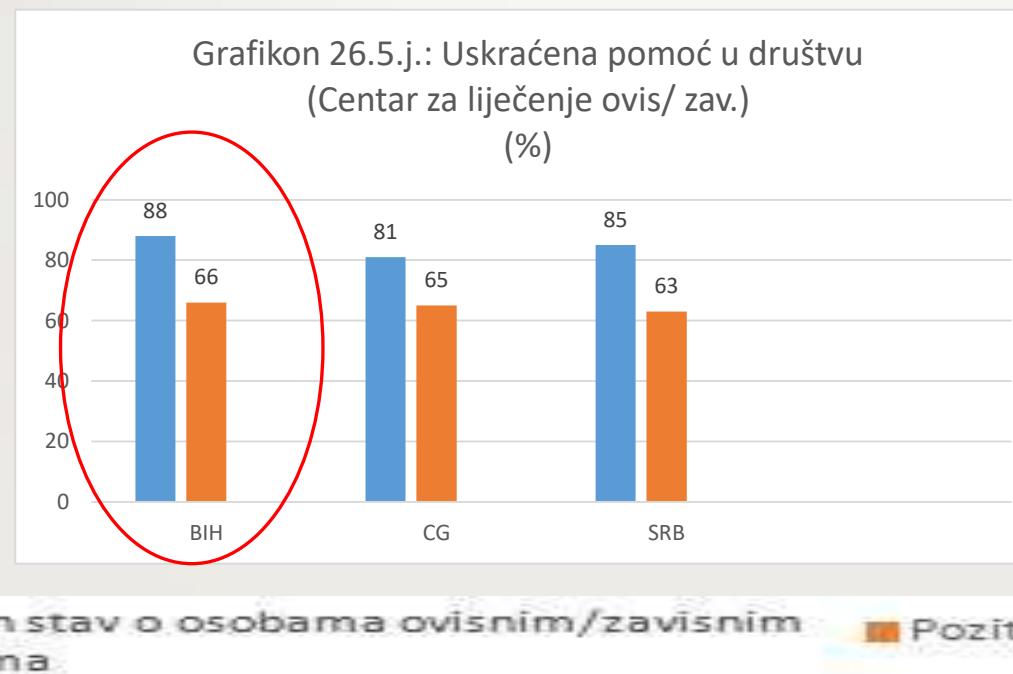
Grafikon 26.5.j.: Uskraćena pomoć u društvu
(Centar za liječenje ovis/zav.)
(%)

■ Pozitivan stav o osobama ovisnim/zavisnim o drogama

Uskraćena im je pomoć u društvu

CENTAR ZA LIJEČENJE PSIH BOLESTI

PITANJA ?

HVALA NA PAŽNJI